

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

**ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ
ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 9Α ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ**

ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

**ΑΘΗΝΑ
2004**

Διάγραμμα

1. Εισαγωγή.
2. Το άρθρο 9Α του Συντάγματος.
3. Ιστορική ερμηνεία.
4. Γραμματική ερμηνεία
5. Συστηματική ερμηνεία.
6. Συγκριτική ερμηνεία.
4. Συμπέρασμα.

1. Εισαγωγή.

Οι διατάξεις του Συντάγματος προσφέρουν ένα πλούσιο πεδίο εφαρμογής των ερμηνευτικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται από την νομική επιστήμη ως εργαλεία συνένωσης της θεωρίας με την πράξη, δηλαδή ως εργαλεία πραγμάτωσης, εφαρμογής στην υλική πραγματικότητα των φαινομένων του νομικού κόσμου.

Η εφαρμογή των κλασικών μεθόδων ερμηνείας στην προσέγγιση μιας συνταγματικής διάταξης μπορεί να οδηγήσει σε χρήσιμα αποτελέσματα για τον (επανα)προσδιορισμό ακόμα και την ίδια της έννοιας του Συντάγματος. Μεγαλύτερο ενδιαφέρον, όμως, παρουσιάζει η εφαρμογή αυτών των κλασικών μεθόδων σε συνταγματικές διατάξεις των οποίων το περιεχόμενο είναι «νεωτερικό», απηχεί τις νομικές αποκρυσταλλώσεις των τελευταίων εξελίξεων στον κοινωνικοπολιτικό χώρο. Η προσέγγιση των νέων ρυθμίσεων με τις κλασικές μεθόδους έχει το πρόσθετο ενδιαφέρον ότι οδηγεί σε συμπεράσματα για την αντοχή των ίδιων των μεθόδων ερμηνείας στα νέα νομικά δεδομένα. Γι' αυτό το λόγο επελέγη η διάταξη του άρθρου 9Α, η οποία κατοχυρώνει συνταγματικά έναν νέο τομέα της νομικής επιστήμης, ο οποίος είναι διακλαδικός και άμεσα συνδεδεμένος με τις τεχνολογικές εξελίξεις των τελευταίων 30 ετών που συνδέονται άμεσα με την ενάσκηση όλων των ατομικών δικαιωμάτων: την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

2. Το άρθρο 9^Α του Συντάγματος.

Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει.

3. Ιστορική ερμηνεία.

Ο επιστημονικός κλάδος της προστασίας των προσωπικών δεδομένων είναι ένας κοινός τόπος της νομικής επιστήμης με την πληροφορική, αλλά και τις άλλες ανθρωπιστικές επιστήμες, όπως για παράδειγμα η ιατρική, η φιλοσοφία, η πολιτική. Και αυτό γιατί ο κλάδος αυτός στρέφεται στην προστασία της ανθρώπινης αξίας και της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, μέσα σε ένα δημοκρατικό περιβάλλον, σε όλες τις εκφάνσεις αυτής, αλλά κυρίως στον χώρο της ιδιωτικής ζωής. Οπουδήποτε υπάρχει πρόσωπο, άνθρωπος, προσωπικότητα, δημιουργούνται και υπάρχουν πληροφορίες που σχετίζονται με αυτόν, τον προσδιορίζουν, αναφέρονται σε αυτόν. Η ραγδαία ανάπτυξη της πληροφορικής κατέστησε την συλλογή των πληροφοριών μία υπόθεση ιδιαίτερα ευχερή τεχνικά και ανέδειξε τα προβλήματα και τους κινδύνους που ελλοχεύουν για την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας από

τους μηχανισμούς χειραγώγησης μέσω της συσσωρευμένης γνώσης του ενός (είτε αυτός είναι φυσικό είτε νομικό πρόσωπο) για τον άλλο. Ήδη από τη δεκαετία του 1970 ο καθηγητής ιδιωτικού δικαίου Σπύρος Σημίτης, ανέπτυξε σχετική βιβλιογραφία στη Γερμανία¹ και κατόπιν στα ελληνικά επιστημονικά περιοδικά² και ευαισθητοποίησε τον νομικό κόσμο γύρω από την ανάγκη διαμόρφωσης ενός νομικού πλέγματος προστασίας της προσωπικότητας και των αντανάκλασεων αυτής στο χώρο της ηλεκτρονικής καταγραφής πληροφοριών. Μέσα σε αυτό το θεωρητικό περιβάλλον ψηφίστηκαν τα πρώτα νομοθετήματα για την προστασία του ατόμου από την ηλεκτρονική επεξεργασία των προσωπικών του πληροφοριών, από κρατίδια της Γερμανίας³.

Το 1981 ψηφίστηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης το πρώτο δεσμευτικό διεθνές κείμενο, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των τόμων από την αυτόματη επεξεργασία των προσωπικών πληροφοριών (28.1.1981). Ο νόμος αυτός δίνει στα κράτη γενικές κατευθύνσεις για υιοθέτηση μέτρων προστασίας των προσωπικών δεδομένων από την αυτόματη (αποκλειστικά) επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων. Από την 1.1.1995 η σύμβαση ισχύει και ως εσωτερικό ελληνικό δίκαιο, μετά την κύρωσή της από το νόμο 2068/1992. Συνεπώς, από το 1995 ισχύει στην Ελλάδα ένα ατελές σύστημα προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Στις 24 Οκτωβρίου 1995 δημοσιεύθηκε η Οδηγία 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την οποία τα κράτη μέλη όφειλαν να μεταφέρουν στο εσωτερικό τους δίκαιο. Η εσωτερική νομοθεσία εναρμονίστηκε με την θέσπιση του Νόμου 2472/1997, «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», ο οποίος δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης στις 10.4.1997.

Δυνάμει του άρθρου 15 του Ν.2472/1997 και του άρθρου 28 της Οδηγίας 95/46/EK ιδρύθηκε στην Ελλάδα η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή επιφορτισμένη με τη βασική αποστολή της εποπτείας εφαρμογής του Νόμου 2472/1997, αλλά και όλων των άλλων ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Οι ευρείες ελεγκτικές, κανονιστικές, γνωμοδοτικές αρμοδιότητες της Αρχής, καθώς και η ενεργητική της παρουσία στον κοινωνικό χώρο, ίσως και λόγω της προσωπικότητας του πρώτου Προέδρου της Κωνσταντίνου Δαφέρμου, δημιούργησε έναν εντονότατο διάλογο ως προς τη συνταγματικότητα της ίδρυσής της και των αρμοδιοτήτων της. Ειδικά το ζήτημα που ανέκυψε κατόπιν της έκδοσης της Απόφασης της Α.Π.Δ.Π.Χ. για την απαγόρευση αναγραφής του θρησκευόμενου στις αστυνομικές ταυτότητες προκάλεσε ευρεία πολιτική και ιδεολογική συζήτηση σχετικά με την ειδική κατηγορία των προσωπικών δεδομένων που χαρακτηρίζονται από τον Νόμο ως ευαίσθητα, όπως είναι οι θρησκευτικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις. Το ζήτημα της συνταγματικότητας της Αρχής ετέθη και ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας⁴, το οποίο αποφάνθηκε υπέρ της συνταγματικότητάς

¹ S.Simitis, Informationskrise des Rechts und Datenverarbeitung 1970.

² Σ.Σημίτης, Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και νομική παιδεία. Προϋποθέσεις, επιπτώσεις, προοπτικές, Αρμενόπουλος, 1980, σελ. 525 επ.

³ Πρώτος ήταν ο Νόμος του κρατιδίου της Έσσης. Ακολούθησε η Σουδία με το νόμο SES 1973-289 για την πληροφορική, οι Η.Π.Α. με νόμο της 1.1.1975, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας το 1977 με τον Bundesdatenschutzgesetz και το 1978 είδαν το φως της δημοσιότητας και άλλα εθνικά νομοθετήματα, όπως της Αυστρίας, της Γαλλίας, της Δανίας και της Νορβηγίας. Τα πιο πρόσφατα νομοθετήματα είναι της Ισλανδίας (1981) και της Μεγάλης Βρετανίας (1984). Πηγή: Γέροντας, Η προστασία του πολίτη από την ηλεκτρονική επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, σελ. 105 επ.

⁴ **Ολ.Στ.Ε 2279/2001**, αδημ. (www.dsnet.gr), σύμφωνα με την οποία η σύσταση και η συγκρότηση της Αρχής «δεν αντίκειται σε καμία συνταγματική διάταξη ή αρχή, δοθέντος άλλωστε ότι εκ του ειδικού

της, ωστόσο, υπήρχαν αξιολογικά επιχειρήματα και από την πλευρά της μειοψηφίας των Συμβούλων της Επικρατείας που έκριναν την υπόθεση.

Ενόψει των αμφιβολιών σχετικά με τη συνταγματικότητα της Α.Π.Δ.Π.Χ., αλλά και των γενικότερων επιφυλάξεων για τη συνταγματικότητα των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών σε ένα διοικητικό σύστημα όπως το ελληνικό, το οποίο διέπεται από την αρχή του ιεραρχικού ελέγχου της διοίκησης ή πάντως της διοικητικής εποπτείας, αλλά και ενόψει του σοβαρότατου και θεμελιώδους ζητήματος των δικαιωμάτων των πολιτών για προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο συνταγματικός νομοθέτης του 2001, προσέθεσε στο Συνταγματικό Χάρτη ένα νέο άρθρο, το οποίο κατοχυρώνει το νέο δικαίωμα της προστασίας του ατόμου από την συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ορίζοντας ως αρμόδιο όργανο για τη διασφάλιση του δικαιώματος την ανεξάρτητη αρχή «όπως ο νόμος» (δηλαδή ο Ν.2472/1997) ορίζει. Παρατηρείται, λοιπόν, ότι η συνταγματική καθιέρωση της Α.Π.Δ.Π.Χ, έρχεται 4 χρόνια μετά την πρώτη συγκρότησή της, για να άρει, κατά αυθεντική ερμηνεία του Ν.2472/1997, τα ζητήματα και τις αμφιβολίες για τη συνταγματική της νομιμοποίηση.

Συνεπώς, η συνταγματική διάταξη είναι το τελευταίο νομοθέτημα σε σχέση με τα διεθνή, ευρωπαϊκά και εσωτερικού δικαίου κείμενα και η ερμηνεία του φωτίζεται αναπόδραστα από τις έννοιες και τα κεκτημένα δικαιώματα που περιέχονται ήδη στα προϋπάρχοντα νομοθετήματα.

Η ιστορική ερμηνεία του άρθρου 9Α είναι εξαιρετικά σημαντική προκειμένου να γίνει αντιληπτό το περιεχόμενό του, σαφώς πολύ πιο καθοριστική από την γραμματική ερμηνεία, καθόσον περιέχει τεχνικές έννοιες (όπως «επεξεργασία», «προσωπικά δεδομένα») οι οποίες, όσο «ανοιχτά» κι αν διαβαστούν, δεν χάνουν την αυτοτέλειά τους σε σχέση με το κανονιστικό πλέγμα από το οποίο προέρχονται.

Προκειμένου να προσεγγιστεί η έννοια του άρθρου με την ιστορική ερμηνεία, για την επεξήγηση του κειμένου του άρθρου θα χρησιμοποιηθεί το άρθρο 2 του Ν. 2472/1997, με τίτλο «Ορισμοί». Στο άρθρο αυτό περιλαμβάνονται οι νομοθετικοί ορισμοί όλων των λέξεων του άρθρου 9^Α και γι' αυτό σε αυτούς εξαντλείται η ιστορική προσέγγιση της συνταγματικής διάταξης.

κοινοβουλευτικού ελέγχου για την επιλογή των μελών της Αρχής (πλην του Προέδρου) υπάρχει αναγωγή της συγκρότησής της στην αρχή της λαϊκής κυριαρχίας». Σύμφωνα με την μειοψηφούσα άποψη των Συμβούλων Ν. Ντούβα και Ν. Σακελλαρίου: «από τον συνδυασμό των διατάξεων 2 και 9 του Συντάγματος αλλά και των διατάξεων της οδηγίας 95/46 (ιδίως άρθρο 28), συνάγεται ότι η προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, πρέπει, ως εκ της μείζονος σπουδαιότητας στην οποία έχει, για το άτομο, στην σύγχρονη εποχή, η διαφύλαξη του απορρήτου της προσωπικής του ζωής να ανατίθεται από τον κοινό νομοθέτη, σε ειδικό όργανο, το οποίο να παρέχει εγγύα ανεξαρτησίας και αμεροληψίας, υπό την έννοια ότι, αυτό, πρέπει να συγκροτείται από πρόσωπα αδιαμφισβήτητου κύρους, τα οποία να διαθέτουν τις κατάλληλες γνώσεις, ήθος και εμπειρία και να επιλέγονται με διαφανή και αντικειμενική διαδικασία, όχι από την εκάστοτε Κυβέρνηση, τις πράξεις των οργάνων της οποίας αυτά ελέγχουν, ή από άλλο αμέσως ή έμμεσα ελεγχόμενο, από αυτήν όργανο, αλλά από όργανο που διαθέτει την ευρύτερη δυνατή αποδοχή σε μια δημοκρατική κοινωνία, όπως π.χ. η Βουλή. Με τα δεδομένα αυτά, οι προβλεπόμενες κατά τις διατάξεις του άρθρου 16 του Ν.2472/1997 διαδικασία συγκροτήσεως της εκδούσης την προσβαλλόμενη πράξη Αρχής δεν συνάδει προς το Σύνταγμα και την κοινοτική νομοθεσία, δεδομένου ότι όλα τα μέλη της Αρχής αυτής, όχι μόνο προτείνονται από την Κυβέρνηση (τον Υπ. της Δικαιοσύνης), αλλά επιλέγονται από την Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής, δηλαδή από όργανο το οποίο ως εκ της συγκροτήσεώς του και του τρόπου αναδείξεως των μελών του (βλ. άρθρο 13 του Κανονισμού της Βουλής), τελεί υπό την άμεση ή έμμεση επιρροή της εκάστοτε Κυβερνητικής πλειοψηφίας, με αποτέλεσμα να εγείρονται σοβαρές αμφιβολίες δια το αμερόληπτον της κρίσεως των προσώπων, τα οποία επιλέγονται από το όργανο αυτό.»

Επομένως, κατ' εφαρμογή του Ν.2472/1997 στην ερμηνεία του 9^Α, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι:

Καθένας (μόνο φυσικά πρόσωπα, κατά το άρθρο 1 Ν.2472/1997), **έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση** (Επεξεργασία: κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιείται, από το Δημόσιο ή από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου ή ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διατήρηση ή αποθήκευση, η τροποποίηση, η εξαγωγή, η χρήση, η διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλης μορφής διάθεση, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, η διασύνδεση, η δέσμευση (κλείδωμα), η διαγραφή, η καταστροφή, σύμφωνα με το άρθρο 2 δ Ν.2472/1997) **των προσωπικών του δεδομένων** (“Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα”, κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων. Δεν λογίζονται ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δεν μπορούν πλέον να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων, κατά το άρθρο 2 α Ν.2472/1997), **όπως νόμος ορίζει** (δηλαδή ο Ν.2472/1997 και ο Ν.2774/1999, για την προστασία των ατόμων από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τομέα των τηλεπικοινωνιών.).

Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή (Την Α.Π.Δ.Π.Χ., κατ' άρθρο 15 επ. Ν.2472/1997 η «ανεξαρτησία» της συνίσταται στο ότι δεν υπόκειται σε κανένος μορφής έλεγχο από την εκτελεστική εξουσία, ότι τα μέλη της απολάβουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας, ότι εξυπηρετείται από δική της γραμματεία και ότι υπάρχει ειδικός φορέας του κρατικού προϋπολογισμού, όπου εγγράφονται οι δαπάνες της), **που συγκροτείται** (η συγκρότησή της ορίζεται από το άρθρο 16) **και λειτουργεί** (η λειτουργία της Αρχής διέπεται από τα άρθρα 15 επ. Ν.2472/1997 και από τον Κανονισμό Λειτουργίας της), **όπως Νόμος ορίζει** (και πάλι ο Ν.2472/1997, ο οποίος είναι και ο οργανωτικός Νόμος της Α.Π.Δ.Π.Χ.).

Είναι ξεκάθαρο ότι η ιστορική ερμηνεία περιορίζει κατά πολύ την έννοια της συνταγματικής διάταξης, γιατί την εξομοιώνει με την κοινή νομοθεσία και συστέλλει το νόημά της. Ως εκ τούτου, καθίσταται σαφές ότι δεν είναι η διάταξη η οποία πρέπει να ερμηνευτεί υπό το φως της κοινής νομοθεσίας, αλλά η κοινή νομοθεσία υπό το φως της διάταξης.

4. Γραμματική Ερμηνεία.

Με τη γραμματική ερμηνεία διερευνάται η νοηματική προσέγγιση των όρων που χρησιμοποιούνται από το συνταγματικό κείμενο και η προσπάθεια προσέγγισης του νοήματός τους μέσα από την λεξικολογική ανάλυσή τους και την ετυμολογία τους. Κεντρικός όρος του άρθρου είναι ο όρος «**προσωπικά δεδομένα**». Το επίθετο «προσωπικός-η-ο» σημαίνει την αναφορά σε ένα πρόσωπο. Ο όρος «δεδομένα» είναι

μετοχή παρακειμένου του ρήματος «δίνω» και σημαίνει κάτι το οποίο είναι δοσμένο. Ο όρος χρησιμοποιείται κατά μετάφραση του λατινικού personal data. Data είναι ένας τεχνικός όρος από το χώρο της πληροφορικής. Πρόκειται για λατινική λέξη, μετοχή παρακειμένου του ρήματος «do». Η μετοχή data σημαίνει επίσης κάτι το οποίο είναι δοσμένο. Η τεχνική έννοια όμως του όρου data αντιστοιχεί με την έννοια της πληροφορίας, για αυτό και ο όρος «δεδομένα», στα ελληνικά περιλαμβάνει την έννοια των «πληροφοριών». Επομένως, η έννοια «προσωπικά δεδομένα», ερμηνεύεται ως «οι πληροφορίες που αναφέρονται σε πρόσωπο».

Επεξεργασία<επί+εξ+εργάζομαι

Η εργασία συνίσταται στην σωματική ή διανοητική προσπάθεια, η οποία καταβάλλεται προς επίτευξη ορισμένου σκοπού.

Το ρήμα «εξεργάζομαι» σημαίνει κατεργάζομαι κάτι επιμελώς.

Επεξεργασία είναι η επιμελής προσπάθεια που καταβάλλεται επί ενός αντικειμένου, προς επίτευξη ορισμένου σκοπού, τείνοντας στην τελειοποίησή του.

Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, κατά γραμματολογική ερμηνεία σημαίνει την ασκηθείσα επί πληροφοριών που αναφέρονται σε ένα πρόσωπο διανοητική ή σωματική επέμβαση, η οποία κατατείνει στην επίτευξη συγκεκριμένου *σκοπού*.

Προστασία είναι η επιτήρηση, η βοήθεια ενός αδύναμου προσώπου ή πράγματος.

Αρχή: κατά την έννοια του άρθρου είναι η μονάδα εκπροσώπησης της κρατικής εξουσίας.

Ανεξάρτητη Αρχή: η αυτόνομη, ελεύθερη μονάδα εκπροσώπησης της κρατικής εξουσίας

Σύμφωνα με τη γραμματολογική ερμηνεία, το άρθρο 9^A του Συντάγματος θα «αναγνωσθεί» ως εξής:

Οποιοσδήποτε (είτε νομικό, είτε φυσικό πρόσωπο) έχει δικαίωμα βοήθειας για την ασκηθείσα επί πληροφοριών που αναφέρονται στο πρόσωπό του διανοητική ή σωματική επέμβαση, η οποία κατατείνει στην επίτευξη συγκεκριμένου σκοπού, η οποία διενεργείται κυρίως με εξοπλισμό, ο οποίος λειτουργεί με την εφαρμογή της επιστήμης της ηλεκτρονικής, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της νομοθετικής λειτουργίας. Η περιφρούρηση των πληροφοριών που αναφέρονται σε πρόσωπα εξασφαλίζεται από αυτόνομη μονάδα εκπροσώπησης της κρατικής εξουσίας, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της νομοθετικής λειτουργίας.

5. Συστηματική ερμηνεία.

Η μέθοδος ερμηνευτικής προσέγγισης μιας διάταξης με τη συστηματική ερμηνεία συνίσταται στην έρευνα του ευρύτερου συνόλου διατάξεων στο οποίο εντάσσεται η ερμηνευόμενη και στην εξαγωγή του νοήματός της από το συσχετισμό της με αυτές και την νοηματική αλληλεπίδραση ανάμεσα σε σύνολο διατάξεων και μονάδα διάταξης.

Το άρθρο 9^A εντάσσεται στο κεφάλαιο των Ατομικών και Κοινωνικών Δικαιωμάτων, δηλαδή του Β΄ Μέρους του Συντάγματος, το οποίο αποτελείται από τα άρθρα 4-25.

Πρόκειται συνεπώς για ένα νέο ατομικό δικαίωμα, το οποίο κατχυρώθηκε με την τελευταία συνταγματική αναθεώρηση. Δεν πρέπει να θεωρηθεί τυχαία η τοποθέτησή του ανάμεσα στο άρθρο 9 (σχετικό με το απαραβίαστο της ιδιωτικής ζωής) και στο

άρθρο 10 (σχετικό με το δικαίωμα του αναφέρεσθαι στις αρχές). Το νέο δικαίωμα συνδέεται τόσο με το απαραβίαστο της ιδιωτικής ζωής, όπως αποτυπώνεται αυτό σε μονάδες προσωπικών πληροφοριών, δηλαδή σε προσωπικά δεδομένα, όσο και (πιο έμμεσα) με την υποχρέωση των κρατικών αρχών να ανταποκρίνονται στα αιτήματα των ατόμων.

Πρόκειται για ένα **προστατευτικό δικαίωμα**, δηλαδή ένα αμυντικό δικαίωμα (καθώς ιδρύει υποχρέωση του Κράτους αλλά και της ιδιωτικής εξουσίας), το οποίο ο συνταγματικός νομοθέτης **εξοπλίζει με την ίδρυση ενός θεσμού (της ανεξάρτητης αρχής)**, ο οποίος διασφαλίζει την προστασία του αμυντικού περιεχομένου του.

Πέραν της λειτουργίας του άρθρου εντός του κεφαλαίου των Ατομικών δικαιωμάτων, το δεύτερο εδάφιο του συνδέεται συστηματικά με τα συνταγματικά άρθρα που αναφέρονται στην ίδρυση ανεξάρτητων αρχών (15, 19, 103§7 και §9) αλλά και με το νέο άρθρο 101^A, το οποίο θεμελιώνει τους όρους και της προϋποθέσεις σύστασης και λειτουργίας των από το Σύνταγμα προβλεπόμενων ανεξάρτητων αρχών. Έτσι, το άρθρο 101^A, εμπλουτίζει νοηματικά με το περιεχόμενό του την ερμηνεία του όρου «ανεξάρτητη αρχή» στο εδάφιο β' του άρθρου 9^A, και μάλιστα, η συστηματική ερμηνεία έχει κανονιστικό χαρακτήρα, καθώς πρόκειται για δύο διατάξεις ίσης (συνταγματικής) τυπικής ισχύος, από τις οποίες όμως, η μία (101^A) εξειδικεύει κατά τρόπο **αυθεντικό** μία έννοια (ανεξάρτητη αρχή) της άλλης διάταξης (9^A).

6. Τελολογική ερμηνεία.

Επειδή τα ατομικά δικαιώματα είναι αυτοσκοποί, ο σκοπός του άρθρου αυτοπροσδιορίζεται από την ύπαρξή του και μόνο. Συνεπώς, δεν μπορεί να βοηθεί τελολογική ερμηνεία μιας διάταξης που κατοχυρώνει συνταγματικό δικαίωμα.

Ωστόσο πρέπει να επισημανθεί, ότι η κατοχύρωση ενός δικαιώματος προστασίας, τους όρους της οποίας προστασίας αναθέτει το Σύνταγμα **στην νομοθετική εξουσία**, αφήνει το περιθώριο στον κοινό νομοθέτη να ορίσει **περιορισμούς στην προστασία του δικαιώματος**, αφήνοντας έτσι ένα πεδίο για την ελεύθερη διακίνηση των προσωπικών δεδομένων και την επίτευξη της πρακτικής αρμονίας με το, επίσης νέο, άρθρο 5^A, το οποίο κατοχυρώνει το δικαίωμα στην πληροφορία και συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας.

Περαιτέρω, η τελολογική ερμηνεία επιτρέπει να υποστηριχθεί ότι η κατοχύρωση στο επίπεδο της κοινής νομοθεσίας αρμοδιοτήτων της Α.Π.Δ.Π.Χ συνδεομένων με την διασφάλιση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων καθιστά κεκτημένα την ρύθμιση της κοινής νομοθεσίας και αντισυνταγματικό τον μελλοντικό περιορισμό των σχετικών αρμοδιοτήτων.

7. Συγκριτική ερμηνεία.

Η μόνη χρήσιμη νομικά συγκριτική ερμηνεία είναι η συσχέτιση του περιεχομένου του άρθρου 9^A με το άρθρο II-8§2 εδ. α' του Σχεδίου Συνταγματικής Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης: «Η προστασία των δεδομένων αυτών πρέπει να γίνεται νομίμως, για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη **συγκατάθεση** του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από το νόμο.»

Το άρθρο του Σχεδίου είναι πιο κατατοπιστικό και πιο σαφές από το αντίστοιχο του Ελληνικού Συντάγματος. Ωστόσο, η καθιέρωση του Ν.2472/1997, στο άρθρο 5§1 του οποίου η συγκατάθεση τίθεται ως ο κεντρικός νόμιμος λόγος επιτρεπτής επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, κατοχυρώνοντας, κατά συνταγματική επιφύλαξη, μία προϋπόθεση (με απευθείας αναγωγή στο άρθρο 5§1 Σ) όπως η

συγκατάθεση, εξειδικεύει στο επίπεδο του κοινού νόμου τη συνταγματική ύλη του άρθρου 9^Α, έτσι ώστε, μεταγενέστερος νόμος ο οποίος θα καταργεί το περιεχόμενο του άρθρου 5§1 του Ν.2472/1997, θα είναι αντίθετος με το Σύνταγμα, ως καταργητικός κερτημένου δικαιώματος συνταγματικής περιωπής.

8. Συμπεράσματα.

Η εφαρμογή των μεθόδων ερμηνείας στο νέο άρθρο 9^Α του Συντάγματος αποκαλύπτουν πως: η ιστορική ερμηνεία είναι χρήσιμη για την κατανόηση της συνταγματικής θεμελίωσης του δικαιώματος, αλλά περιορίζει κατά πολύ το κανονιστικό πεδίο του. Για παράδειγμα, με το άρθρο 9^Α η προστασία των προσωπικών δεδομένων επεκτείνεται και στα νομικά πρόσωπα, ρύθμιση η οποία δεν απαντάται στην κοινή νομοθεσία και είναι αντικείμενο έρευνας το κατά πόσον οι γενικές διατάξεις προστατεύουν τα θιγόμενα νομικά πρόσωπα, αλλά και το κατά πόσον προσιδιάζει το δικαίωμα προστασίας προσωπικών δεδομένων σε νομικά πρόσωπα.

Η γραμματολογική ερμηνεία υποδεικνύει πως όσο «ελεύθερα και ανοιχτά» κι αν επιβάλλεται να ερμηνεύουμε το Σύνταγμα, ενόψει τεχνικών όρων, όπως η «επεξεργασία προσωπικών δεδομένων» και η «ανεξάρτητη αρχή», επιβάλλεται η συνδρομή της επιστήμης για να αποκαλυφθεί το αληθές νόημα των όρων.

Η συστηματική ερμηνεία αποκαλύπτει σε μεγάλο μέρος το αληθές νόημα της διάταξης, καθώς και το εύρος εφαρμογής της, τη φύση του κανόνα ως ατομικού δικαιώματος, τους φορείς και την νομική φύση και λειτουργία της ανεξάρτητης διοικητικής αρχής που συστήνεται για την προστασία του δικαιώματος.

Η τελολογική ερμηνεία εξαντλείται στην υπενθύμιση ότι τα ατομικά δικαιώματα είναι αυτοσκοποί, αλλά και στο ότι η επιφύλαξη νόμου σχετικοποιεί την απολυτότητα της διατύπωσης, έτσι ώστε να μη θεωρείται ότι απαγορεύεται η ελεύθερη διακίνηση των προσωπικών δεδομένων.

Η συγκριτική ερμηνεία υπενθυμίζει «κρυμμένες» συνταγματικές κατοχυρώσεις, όπως η ενυπάρχουσα στην έννοια της προστασίας αρχή της συναίνεσης (κατοχυρωμένη από την κοινή νομοθεσία), η οποία κατοχυρώνεται στο Σχέδιο της Συνταγματικής Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ρητά, άρα, λογικά υπονοείται και στο ελληνικό Σύνταγμα.